

SOUDNÍ DVŮR EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ – UAB PROFISA: K VÝKLADOVÝM „OPRAVÁM“ NESPRÁVNÝCH PŘEKLADŮ PRÁVA SPOLEČENSTVÍ

Rozsudek Soudního dvora ze dne 19. dubna 2007 ve věci C-63/06, *UAB Profisa v. Muitinès departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos*, zatím nepublikováno, přístupné na internetových stránkách Soudního dvora.

Nutnost jednotného výkladu ustanovení práva Společenství vylučuje, aby bylo na text v jednom jazyce, který se odlišuje od ostatních jazykových verzí, nahlíženo v izolaci. Vyžaduje naopak, aby byl daný text vykládán a aplikován ve světle verzí obsažených v jiných úředních jazycích.

V případě rozdílů mezi různými jazykovými verzemi textu Společenství musí být dotčené ustanovení vykládáno podle celkové systematiky a účelu právní úpravy, jejíž část tvoří.

Relevantní ustanovení:

- Směrnice Rady 92/83/EHS ze dne 19. října 1992 o harmonizaci struktury spotřebních daní z alkoholu a alkoholických nápojů (ZV ÚV, kap. 09, sv. 01, s. 206)
- Litevský zákon o spotřebních daních (*Lietuvos Respublikos akcizų įstatymas*) ze dne 30. října 2001 (Žin., 2001, č. 98-3482), ve znění zákona ze dne 29. ledna 2004 (Žin., 2004, č. 26-802)

Související rozhodnutí:

- rozsudek ze dne 27. října 1977, *Bouchereau*, 30/77, Recueil, s. 1999
- rozsudek ze dne 28. března 1985, *Komise ES v. Spojené království Velké Británie a Severního Irsku*, 100/84, Recueil, s. 1169
- rozsudek Soudního dvora ze dne 7. července 1988, *Alexander Moxsel*, 55/87, Recueil, s. 3845
- rozsudek Soudního dvora ze dne 2. dubna 1998, *EMU Tabac a další*, C-296/95, Recueil, s. I-1605
- rozsudek Soudního dvora ze dne 7. prosince 2000, *Itálie v. Komise*, C-482/98, Recueil, s. I-10861, bod 49;
- rozsudek Soudního dvora ze dne 1. dubna 2004, *Borgmann*, C-1/02, Recueil, s. I-3219

K věci: Litevská společnost UAB Profisa dovezla z Ukrajiny čokoládové výrobky obsahující ethyl alkohol (líh). Litevská celní zpráva jí na základě čl. 24 odst. 1 Litevského zákona o spotřebních daních vyměřila spotřební daň z líhu obsaženém v dovezených čokoládových výrobcích. UAB Profisa žádala osvobození od spotřební daně pro líh v cukrovinkách obsažený, a to z toho důvodu, že se nejednalo o alkohol dovážený samostatně, ale o součást jiného produktu. Namítala, že čl. 25 odst. 1 bod 5 zákona o spotřebních daních stanoví, že líh a alkoholické nápoje určené k výrobě čokoládových výrobků jsou osvobozeny od spotřební daně za předpokladu, že není použito více než 8,5 litrů lihu na 100 kg (čisté váhy) čokoládového výrobku. Dle názoru společnosti je líh obsažený v čokoládovém výrobku lihem ve smyslu této výjimky.

Předmětná ustanovení Litevského zákona o spotřebních daních prováděla ustanovení Směrnice Rady 92/83/EHS ze dne 19. října 1992 o harmonizaci struktury spotřebních daní z alkoholu a alkoholických nápojů.¹ Struktura této směrnice je podobná pro všechny typy alkoholických nápojů směrnici upravených: nejprve je stanovena obecná povinnost členských států uplatnit spotřební daň na danou komoditu (pivo, víno, líh aj.), která je následována různými odchýlnými režimy a dále pak obecnou možností osvobodit od daně za splnění určitých podmínek (čl. 27 směrnice). Pro projednávaný případ klíčové ustanovení čl. 27 odst. 1 písm. f) stanovilo:

„1. Členské státy mohou osvobodit výrobky, na které se vztahuje tato směrnice, od harmonizované spotřební daně za podmínek, které samy stanoví za účelem zajištění správného a

¹ V češtině ZV ÚV, kap. 09, sv. 01, s. 206.

jednoznačného uplatňování těchto úlev a předcházení daňovým únikům, vyhýbání se daňovým povinnostem nebo zneužití daňového režimu,

[...]

f) jsou-li používány jako takové nebo jako složka polotovarů k výrobě plněných nebo jinak zpracovávaných potravin pod podmínkou, že obsah alkoholu v žádném případě nepřesahuje 8,5 litrů čistého alkoholu na 100 kg výrobku v případě čokolád, popřípadě 5 litrů čistého alkoholu na 100 kg výrobku v případě jiných výrobků.“

Směrnice tedy předvíдалa dva případy osvobození lihu (či jiných zdaňovaných lihovin) od spotřební daně:

- (i) líh je dovezen již jako součást hotového produktu a v této podobě určen k přímému užití (spotřebě);
- (ii) líh je dovezen jako součást jiného výrobku, který je polotovarem a bude dále zpracován do finálního výrobku.

V obou případech však nesmí množství dovezeného lihu překročit stanovené množství.

Problém, který vznikl v projednávaném případě, byl ten, že litevský překlad předmětného ustanovení směrnice, který byl zapracován do zákona o spotřebních daních, stanovil osvobození od daně pouze pro případ sub (ii), opomněl však případ sub (i). Osvobození od spotřební daně tak litevský zákon předvídal pouze pro líh, který byl dovážen jako součást polotovarů a nikoliv pro líh, který byl dovážen jako součást již hotových výrobků. Srozumitelně řečeno, zatímco líh dovezený v hotových rumových pralínkách by spotřební dani podléhal, na líh dovezený v podobě polotovaru (kupř. v podobě již hotové rumové/lihové směsi, která však ještě nebyla plněna) by se vztahovala výjimka.

Srovnáním litevské verze směrnice s verzí anglickou, německou a francouzskou Litevský nejvyšší správní soud (*Vyriausiasis administracinis teismas*) zjistil, že ostatní jazykové verze stanoví povinnost osvobození od spotřební daně širší, než verze litevská. Na Soudní dvůr ES se obrátil s následující předběžnou otázkou:

„Je třeba, vzhledem k odlišnostem mezi různými jazykovými verzemi směrnice [...] 92/83 [...], vykládat čl. 27 odst. 1 písm. f) této směrnice tak, že ukládá členským státům povinnost osvobodit od spotřební daně líh dovezený na celní území Evropských společenství obsažený v čokoládových výrobcích určených k přímé spotřebě, pokud obsah alkoholu obsaženého v čokoládových výrobcích nepřesahuje 8,5 litru na 100 kg výrobku?“

Z rozhodnutí Soudního dvora:

*„13 Podle ustálené judikatury vylučuje nutnost jednotného použití a tedy i výkladu ustanovení práva Společenství, aby byl text ustanovení v případě pochybností nahlížen samostatně v jedné z jeho verzí, a naopak vyžaduje, aby byl vykládán a používán ve světle verzí v jiných úředních jazycích (rozsudky ze dne 12. listopadu 1969, *Stauder v. Ulm*, 29/69, *Recueil*, s. 419, bod 3, ze dne 7. července 1988, *Moksel*, 55/87, *Recueil*, s. 3845, bod 15; a ze dne 2. dubna 1998, *EMU Tabac a další*, C-296/95, *Recueil*, s. I-1605, bod 36).*

*14 V případě rozdílů mezi různými jazykovými verzemi textu Společenství musí být dotčené ustanovení vykládáno podle celkové systematiky a účelu právní úpravy, jejíž část tvoří (rozsudky ze dne 27. října 1977, *Bouchereau*, 30/77, *Recueil*, s. 1999, bod 14; ze dne 7. prosince 2000, *Itálie v. Komise*, C-482/98, *Recueil*, s. I-10861, bod 49; a ze dne 1. dubna 2004, *Borgmann*, C-1/02, *Recueil*, s. I-3219, bod 25).*

15 Ze srovnání různých jazykových verzí čl. 27 odst. 1 písm. f) směrnice 92/83 přitom vyplývá, že kromě litevské verze všechny jazykové verze uvedeného článku stanoví, že za podmínek, které samy stanoví, osvobodí členské státy od spotřební daně výrobky, na které se uvedená směrnice vztahuje a jejichž součástí je líh, jsou-li uvedené výrobky používány jako takové k výrobě potravin pod podmínkou, že obsah alkoholu v žádném případě nepřesahuje 8,5 litru čistého alkoholu na 100 kg výrobku v případě čokolád, popřípadě 5 litrů čistého alkoholu na 100 kg výrobku v případě jiných výrobků.

16 Místo, kde je líh k takové výrobě používán, není v tomto ohledu relevantní.

17 Mimoto cíl, který osvobození stanovená směrnici 92/83 sledují, je zejména vyloučit dopad spotřebních daní u alkoholu jako meziprojektu, který je součástí složení jiných spotřebních nebo průmyslových výrobků (výše uvedený rozsudek Itálie v. Komise, bod 4).

18 Kromě toho představuje osvobození výrobků uvedených v čl. 27 odst. 1 směrnice 92/83 zásadu a odmítnutí tohoto osvobození výjimku. Možnost přiznaná členským státům tímž ustanovením, aby stanovily podmínky „za účelem zajištění správného a jednoznačného uplatňování těchto úlev a předcházení daňovým únikům, vyhýbání se daňovým povinnostem nebo zneužití daňového režimu“, nemůže zpochybnit bezpodmínečnou povahu povinnosti osvobození stanovené v uvedeném ustanovení (výše uvedený rozsudek Itálie v. Komise, bod 50).

19 Proto je třeba na předběžnou otázku odpovědět, že čl. 27 odst. 1 písm. f) směrnice 92/83 je třeba vykládat tak, že ukládá členským státům povinnost osvobodit od harmonizované spotřební daně líh dovezený na celní území Evropské unie a obsažený v čokoládových výrobcích určených k přímé spotřebě za podmínky, že obsah alkoholu v těchto výrobcích nepřesahuje 8,5 litru na 100 kg výrobku.“

Komentář: Argumentace Soudního dvora v projednávané věci je velice stručná a přímočará. Není divu. I všichni účastníci řízení před Soudním dvorem² se shodli, že Soudní dvůr má na položeno předběžnou otázku odpovědět kladně, tedy že Litva má povinnost osvobodit od spotřební daně i alkohol obsažený v hotových čokoládových výrobcích. Ke stejnému závěru dospěl i právní zástupce Litvy. Ten navíc ve svém vyjádření k Soudnímu dvoru zdůraznil, že z chybného překladu plynoucí chyba v litevských předpisech již byla korigována.

Právní otázka případem vznesená tak není nijak převratná. Principy, podle kterých má v podobných případech vnitrostátní soud postupovat, by bylo možné dovodit ze stávající judikatury. Klade se tedy otázka, proč Soudní dvůr na předběžnou otázku vůbec odpovídal rozsudkem a nikoliv odůvodněným usnesením podle čl. 104 odst. 3 svého Jednacího řádu.³ Vysvětlení mohou být dvojího rázu: technické a právně-politické. Právně-politický argument by mohl být ten, že si je Soudní dvůr vědom počtu chyb a nepřesností, které se vyskytují v sekundárním, ale i primárním právu⁴ Evropské unie v překladech uskutečněných do jazyků nových členských států. Považoval proto za vhodné zopakovat základní principy, které mají soudy nových členských států při „soudcovských korekturách“ překladů aplikovat. Technické vysvětlení volby tohoto postupu může spočívat v tom, že může být paradoxně procesně rychlejší vydat rozsudek ve věci samé v malém senátu bez ústního jednání a bez stanoviska generálního advokáta podle čl. 104 odst. 4 Jednacího řádu Soudního dvora než vydat odůvodněné usnesení podle čl. 104 odst. 3 JŘ Sd.

² Žalobkyně, Litevská republika, Komise Evropských společenství a Portugalská republika.

³ Blíže k tomuto procesnímu postupu viz Bobek, M., Komárek, J., Passer, J. M., Gillis, M. Předběžná otázka v komunitárním právu. Linde : Praha, 2005, bod X 2.3. (str. 332 – 335).

⁴ Pro jeden z příkladů, srov. kupř. nesprávně použitý termín „platnost“ namísto „účinnost“ v českém znění čl. 254 SES. V detailech viz Bobek, M. Soudní dvůr Evropských společenství: Adeneler – nepřímý účinek směrnice již nabytím jejich účinností? Soudní rozhledy, roč. 2006, č. 9, str. 357 – 362.

Právo Společenství má v současnosti 23 oficiálních jazyků. Obecně závazné právní akty Společenství jsou vyhotoveny a publikovány ve všech těchto jazycích.⁵ Všechny úřední jazyky jsou, alespoň formálně, stejně autentické. V praxi může nastat situace, kdy dojde k rozporu mezi jednotlivými jazykovými verzemi. Pro tyto případy vyžaduje Soudní dvůr po soudech členských států vyložit obsah právní normy za pomoci srovnávacího jazykového výkladu.

Srovnávací jazykový výklad⁶ je druhem jazykového (gramatického) výkladu. Nejedná se tedy o srovnávací výklad jako takový (o právní komparatistiku), ale o uchopení obsahu právní normy za pomoci jejího textu, který však existuje zároveň v několika jazykových verzích. Výklad právních textů, které mají několik autentických znění, je ovládán základními principy, které našly svůj odraz i v právu Společenství:

- (i) zákaz izolace;
- (ii) zákaz majorizace;
- (iii) princip přemostění rozporu jinou výkladovou metodou.

Zákaz izolace znamená, že se soud či orgán členského státu nemůže při výkladu práva Společenství omezit pouze na jazykovou verzi v úředním jazyce daného členského státu. Jinými slovy, nemůže rozpor mezi jazykovými verzemi řešit tím, že „izoluje“ svoji jazykovou verzi a tu „prohlásí“ za korektní. Pokud kupříkladu česká verze říká „x“ a anglická a francouzská „y“, tento rozpor není možné řešit prohlášením, že pro český soud je závazná pouze řešení „x“ proto, že to říká česká verze.

Zákaz majorizace je promítnutím rovnosti úředních jazyků. Jsou-li si jazyky rovny, jeden či dva nemohou být „přehlasováni“ tím, že většina ostatních jazykových verzí říká něco jiného. Zákaz majorizace platí i v extrémních případech, kdy je zjevné, že došlo k chybě v překladu. Kupříkladu ve zde anotované kauze bylo jasné, že nesprávná litevská implementace směrnice o spotřební dani byla dána špatným překladem dané směrnice do litevštiny. Na tuto skutečnost poukázala i Komise ES, která ve svém vyjádření k Soudnímu dvoru provedla srovnání znění všech ostatních 19ti⁷ jazykových verzí předmětného ustanovení směrnice. Nicméně ani v tomto případě nebylo možné, s ohledem na stejnou autenticitu litevské verze spolu s ostatními verzemi, uzavřít, že litevská verze je „nesprávná“ a že správně jsou všechny ostatní.

Zjištění rozporu (zákaz izolovaného čtení) a stejně tak zjištění, že není možné upřednostnit jednu či většinu jazykových verzí (zákaz majorizace) vede srovnávací jazykový výklad do slepé uličky. Vykládající subjekt zjistí nesrovnalost, nemůže ji však vyřešit upřednostněním jednoho či většiny jazyků. Řešit ji může pouze přemostěním rozporu jinou výkladovou metodou, tedy jiným typem argumentu. Tímto jiným typem argumentu bývá typicky cíl a smysl právní úpravy anebo argument logický či systematický.

⁵ Blíže viz *Bobek, M.* K absenci řádného vyhlášení komunitární legislativy v jazycích nových členských států. *Soudní rozhledy*, roč. 2006, č. 12, str. 449 – 469, na str. 452 – 453.

⁶ Blíže k srovnávacímu jazykovému výkladu v právu Společenství z novější literatury, viz např. *Van Calster, G.* The EU's Tower of Babel. The Interpretation by the European Court of Justice of Equally Authentic Texts Drafted in more than one Official Language [1997] *Yearbook of European Law* 363; *Lutterman, C.* Rechtsprachenvergleich in der Europäischen Union [1999] *EuZW* 154; *Pozzo, B., Jacometti, V. (eds.)* Multilingualism and the Harmonisation of European Law. Kluwer Law International: Alphen aan den Rijn: 2006; *Galetta, D.-U., Ziller, J.* Il Regime linguistico della Comunità. In: *Chiti, M. P., Greco, G. (eds.)* Trattato di diritto amministrativo Europeo. Tomo II, Seconda Edizione. Giuffrè editore: Milano, 2007, str. 1067 – 1113.

⁷ Tedy bez litevštiny jako takové a dále pak bez bulharštiny, rumunštiny a maltštiny. Absence bulharštiny a rumunštiny je dána skutečností, že věc byla projednávána ještě před posledním přistoupením. V případě maltštiny, která je sice nominálně úředním i oficiálním jazykem Evropské unie, došlo z důvodu nedostatku kvalifikovaných překladatelů k dočasné derogaci z požadavku vydávat nařízení a jiné „texty obecného dosahu“ v maltštině - srov. nařízení ES č. 930/2004, Úř. věst. L 161/1 ze dne 1. 5. 2004.

Ve zde anotovaném případě je přemostění mezi rozpornými jazykovými verzemi učiněno odkazem na cíl právní úpravy. Soudní dvůr konstatuje (bod 17 rozsudku), že cílem daného ustanovení bylo vyloučit zdanění polotovaru, tedy vytvořit stejné podmínky soutěže jak pro hotové výrobky, tak pro polotovary. Z cíle, který právní úprava předvíдалa, je tak zřejmé, že osvobození od daně by se mělo vztahovat jak na alkohol obsažený v hotových produktech, tak na polotovary. Ke stejnému výkladu můžeme dojít též výkladem systematickým: většina ustanovení (písmen) čl. 27 odst. 1 směrnice má za cíl vyloučit v té či oné podobě zdanění alkoholu, který je součástí polotovarů, aby bylo dosaženo stejných podmínek soutěže jak pro výrobky hotové, tak pro polotovary.

Jiným klasickým příkladem podobného argumentačního postupu je věc 100/84, *Komise v. Spojené království*.⁸ V této kauze se jednalo o otázku určení původu zboží (ulovených ryb) pro celní účely. V roce 1980 uskutečnily britské a polské lodě společný výlov v Baltském moři. Výlov zahájily britské lodě, které ponořily své sítě přibližně 40 až 80 mil před polským pobřežím. Polské lodě sítě převzaly a vlekly je. Po nějaké době se obě flotily spojily a sítě byly britskými loděmi vytaženy na palubu. Výlovek byl rozdělen mezi obě flotily a britské lodě se vrátily do svých přístavů. Zde nastala otázka, zda takto ulovené ryby jsou ryby, mající původ ve Společenství (tedy ulovené britskými loděmi) a tím pádem nepodléhající proclení anebo zda se jedná o ryby polského původu a tím pádem zboží dovážené na území Společenství a podléhající dovoznímu clu.

Článek 4 odst. 2 písm. f) nařízení Rady č. 802/68 ze dne 27. června 1968 o společné definici pojmů původu zboží stanovil, že o tuzemské (a tudíž clu nepodléhající) zboží se jedná tehdy, pokud mořské produkty byly **vytaženy z moře** loděmi registrovanými v daném státě anebo plujícími pod vlajkou daného státu. Předmětem sporu byl právě obrat „vytaženy z moře“: v anglické verzi „*taken from the sea*“, ve francouzské „*extraits de la mer*“, v italské „*estratti dal mare*“. V těchto a dalších jazykových verzích bylo rozhodujícím okamžikem pro určení původu ryb a jiných mořských plodů jejich vytažení z moře, tedy fyzické oddělení produktů moře od jejich přírodního prostředí. Naproti tomu německá verze stejného nařízení používá obratu polapené, tedy „*gefangen*“, který by znamenal, že rozhodným okamžikem pro určení původu ryb coby zboží je jejich znehybnění, chycení do sítě. Výklad výše uvedeného obratu byl pro danou kauzu klíčový: pokud by byl původ ryb pro účely proclení dán okamžikem jejich chycení, pak se jednalo o ryby polské. Pokud by byl určující okamžik jejich vytažení z moře, pak se jednalo o ryby britské.

Jak Komise, tak Spojené království a konečně i generální advokát Mancini provedli obsáhlé jazykové cvičení, zahrnující též latinskou etymologii slova „*extrahere*“. Rozhodujícími argumenty však bylo opět argumenty systematickou a účelem právní úpravy. Systematický argument ostatními ustanoveními vykládaného nařízení vedl k závěru, že klíčovým kritériem pro určení původu zboží je vlajka státu, pod kterou loď pluje. Pokud doplníme poněkud strohou argumentaci Soudního dvora v této kauze stanoviskem generálního advokáta, pak vlajka, pod kterou loď pluje, činí z této lodi jakési „*territoire flottant*“ daného státu. Pokud je ryba ulovena v rámci „*teritoria*“ daného státu, stává se produktem z tohoto státu pocházejícím. K systematickému argumentu přidává generální advokát dále argument účelem právní úpravy: osvobození od cla je privilegiem pro zboží, které je z podstatné části vyrobeno v členském státu. Udělení tohoto privilegia není na místě v případě, kdy se podstatná či převážná část procesu výroby zboží neodehrála v tomto členském státě.⁹ Tuto argumentaci následně přebírá Soudní dvůr s tím, že konstatuje, že hraničním kritériem pro určení původu zboží je, pod čí vlajkou

⁸ Rozsudek Soudního dvora ze dne 28. března 1985, *Komise ES v. Spojené království Velké Británie a Severního Irsku*, 100/84, Recueil, s. 1169.

⁹ Stanovisko generálního advokáta Manciniho, str. 1174 – 1175.

pluly lodě, které uskutečnily hlavní část výlovu.¹⁰ V konkrétním případě to podle názoru Soudního dvora byly lodě polské.

Srovnávací jazykový výklad není komplikovaný myšlenkový postup. Jedná se nicméně o typ argumentace, který není českému soudci znám z jeho vnitrostátní praxe. Problémy, které při jeho uskutečňování vznikají, jsou spíše technického rázu. Znalost cizích jazyků je přirozeně prvním a hlavním z nich. V tomto ohledu je možná s podivem, že v prostředí exponenciálního nárůstu normotvorby a judikatury obou systémů evropského práva (tedy jak práva Společenství, tak systému Evropské úmluvy) není doposud požadavek alespoň obстойné znalosti některého z významnějších cizích jazyků požadavkem pro jmenování soudcem.¹¹

V otázce srovnávacího jazykového výkladu, stejně jako v jiných otázkách výkladu práva Společenství, existuje rozdíl mezi tím, co po soudcích členského státu vyžaduje Soudní dvůr a mezi tím, co bývá reálně možné. V problematice srovnávání jazykových verzí jsou to otázky dvojího typu: za prvé, kdo má srovnávat, tedy kdo si má v první řadě povšimnout nesrovnalosti v jazykových verzích a za druhé, jaké (či kolik) jazykových verzí má vnitrostátní soudce srovnávat.

První otázka se částečně překrývá s problematikou vznášení otázek práva Společenství vnitrostátním soudcem z úřední povinnosti. Soud zná právo, a to jak právo vnitrostátní, tak právo evropské.¹² Zná ale soud z úřední povinnosti také jazyky? *Linguae novit curia?* Dogmatika práva Společenství vyložená Soudním dvorem by po vnitrostátním soudci vskutku vyžadovala, aby samostatně a z vlastní iniciativy prováděl srovnávací jazykový výklad, tedy aby četl právo Společenství paralelně v několika jazycích. To je jen obtížně představitelné: vnitrostátní soudce nemá ani čas, ani prostředky provádět podobná jazyková cvičení. Lze se navíc domnívat, že výklad a výkladové metody slouží především k vyjasnění nejasného či sporného textu. Východiskem je tedy spor, nejasnost, které je třeba výkladem řešit. Cynicky řečeno, srovnávací jazykový výklad má často tendenci právě opačnou: od relativně jasného znění předpisu v jednom jazyce k nejasnosti a rozporům mnoha jazykových verzí. V mnoha případech srovnávací jazykový výklad interpretační problémy vytváří než aby je řešil. Tato tendence je zřejmá s rostoucím počtem jazykových verzí, které srovnáváme: již při dvou či třech srovnávaných jazycích mohou vznikat problémy, pokud bychom však stejné srovnání provedli s jazyky dvaceti, vznik „problému“ je vysoce pravděpodobný.

Realisticky se srovnávací jazykový výklad před vnitrostátním soudem omezuje na případy, kdy je ve výchozím, v našem případě českém, jazyce zřetelný výkladový problém – nejasnost, nesmyslnost, zjevně chybný překlad. V tomto případě je dán podnět soudci a právnímu zástupci, že je třeba přistoupit ke „korekci“ české verze za pomoci srovnávacího jazykového výkladu. Při srovnávacím jazykovém výkladu je, stejně jako při jiné argumentaci právem Společenství, klíčová aktivita účastníků řízení: upozornit soud na problematiku překladu či existenci odlišností by mělo patřit ke kvalitnímu právnímu zastoupení.¹³

Kolik a jaké jazyky má vnitrostátní soudce při výkladu práva Společenství srovnávat? Náhled Soudního dvora se v této otázce různí, a to s ohledem na stupeň soudu členského státu, před kterým je otázka výkladu práva Společenství vznesena. Je možné tvrdit, že povinnost srovnávacího jazykového výkladu tíží o něco silněji vnitrostátní soudy posledního stupně, a to v případech, kdy se rozhodly vyřešit otázku výkladu práva Společenství samostatně, tedy bez

¹⁰ Rozsudek Soudního dvora, cit. výše, pozn. č. 8, bod 19 (str. 1183).

¹¹ Srov. příspěvek s názvem „Proč by měl český soudce znát cizí jazyk(y)“ ze dne 7. května 2007 a debatu na toto téma na blogu „Jiné právo“ (<http://jinepravo.blogspot.com>).

¹² Blíže viz Kühn, Z., Bobek, M., Polčák, R. (eds.) *Judikatura a právní argumentace*. Auditorium : Praha, 2006, str. 127 – 131 a odkazy na literaturu tam uvedené.

¹³ Tamtéž, str. 125 – 126.

předložení předběžné otázky Soudnímu dvoru.¹⁴ Při srovnávání jednotlivých jazykových verzí ze strany českého soudce je především smysluplné zohlednit některých ze základních („pivotních“)¹⁵ jazyků, tedy jazyků, ze kterých je překládáno pokud není možný přímý překlad. V současnosti to jsou angličtina, francouzština, němčina, španělština a italština. V případě angličtiny a francouzštiny se navíc v případě právních předpisů bude zpravidla jednat o jazyk, ve kterém byl dokument jako takový vypracován.

Jak již bylo zmíněno výše, formálně jsou si všechny úřední jazyky Evropské unie rovny. V praxi lze však konstatovat, že dochází k vytvoření *de facto* referenčních jazyků, kterými jsou angličtina, francouzština a němčina. Kupříkladu samotný Litevský nejvyšší správní soud ve zde probírané kauze srovnal tyto tři jazyky s litevským zněním směrnice. Stejně postupoval kupříkladu český Nejvyšší správní soud při výkladu Protokolu o poskytování azylu státním příslušníkům členských států.¹⁶ Nad rámec zohlednění těchto tří „referenčních“ jazyků lze českému právníkovi též doporučit případné zohlednění slovenské či polské verze vykládaného ustanovení. Zohlednění těchto dvou jazyků může být smysluplné nejen pro jejich jazykovou a kulturní spřízněnost, která umožňuje českému soudci uchopit text v jazyce jiného členského státu s minimálními náklady, ale také skutečnost, že do těchto jazyků mohlo být překládáno z jiného (pivotního) jazyka než do jazyka českého.

Michal Bobek, Florencie; Brno

¹⁴ Srov. známý odstavec 18 rozsudku Soudního dvora ze dne 6. října 1982, *Srl CILFIT and Lanificio di Gavardo SpA*, 283/81, Recueil, s. 3415, kde Soudní dvůr konstatoval, že komunitární právo je publikováno v různých jazycích a všechny tyto jazykové verze jsou stejně autentické. Interpretace práva Společenství tak nutně zahrnuje srovnání jednotlivých jazykových verzí. Ač bylo mnohokrát ze stran právních akademiků i samotných členů Soudního dvora konstatováno, že tento požadavek je scestný, jedná se stále o „platný“ názor Soudního dvora. Srov. v tomto ohledu kupř. stanovisko generálního advokáta F. Jacobse z 10. července 1997 ve věci *Wiener SI GmbH v. Hauptzollamt Emmerich*, C-338/95, Recueil, s. I-6495, kde v bodu 65 Jacobs poznamenává, že tato podmínka vyžaduje od vnitrostátních soudů posledního stupně něco, co ve všech případech nedělá ani samotný Soudní dvůr.

¹⁵ Po posledních rozšířeních (v letech 2004 a 2007) již není překládáno ze všech úředních jazyků do ostatních úředních jazyků přímo, ale přes jiný jazyk, tzv. jazyk pivotní.

¹⁶ Viz rozsudek NSS ze dne 19. července 2006, č. j. 3 Azs 259/2005 – 41, publikováno pod č. 977/2006 Sb. NSS., přístupné též elektronicky na www.nssoud.cz.